

CVEŠTJE

z vertov sv. Frančiška.

Časopis za verno katoliško ljudstvo,
zlasti za ude tretjega reda sv. Frančiška.

3 privoljenjem cerkvenih in redovnih oblasti

vrejuje in izdaja

P. Stanislav Škrabec,
mašnik frančiškanskega reda na Kostanjevici.

VSEBINA 10. ZVEZKA.

Serce	289.
Podoba Bogu posvečene zlasti redovne osebe.	
XI. pogl. Dvanajst stopenj ponižnosti	292.
Pregled celega reda manjših bratov ob času vesoljnega kapi- teljna 30. majnika 1903	294.
Nekaj čertic sè slovenskega misijona na Nemškem (Dalje).	303.
Spomini na moje romanje v Sv. Deželo. 3. V Kairi (Dalje).	311.
Življenje sv. Frančiška, popisano od treh njegovih tovarišev.	
VII. O velikem trudu pri popravljanju cerkve itd.	317.
Upanje srečne smerti	319.
Priporočilo v molitev	320.
Zahvala za vslišano molitev	320.

V GORICI
Hilarijanska tiskarna
1903.

O učenju naše knjižne slovenščine v začetnih in višjih učiliščih.

(Dalje.)

Na vsak način si moramo misliti, da je ruskim ušesam nemški *l* namestu *l* tudi pred samoglasniki nekaj v resnem govorjenju odraslega izobraženega človeka nedopustnega; tolikanj bolj mora to veljati o *l*-u pred soglasniki in ua koncu. Sicer se poroča, da govore v Plehanovskem selu v Toboljski guberniji, torej nekje v Sibiriji, *л* namestu *л*: мольчать, мольчи, замольчалъ („Izvestija Otdelenija rus. jaz. i slovesnosti 1896 g.“ str. 975), ali to bi bila v neizmerni Rusiji le ena vas. Sicer pa so navedene v primer le tri besede, vse tri istega korena in ta koren ima tudi v poljščini topljen *l*: milcz e-ć. Iz teh primerov torej ne smemo sklepati, da govore v tisti vasi za vsaki *л*: *л*. Da to v resnici ni tako, priča tretji primer se svojim *л* na koncu. Pa ke bi se tudi res slišal v kaki posamezni vasi *л* ali nemški *l* namestu *л*, knjižni ruščini in vsi ostali silni množini ruskega naroda je taka izreka tuja in zoperna. Ž njo Rusi oponašajo Nemce, kateri ruščino s težavo in za silo lomijo. Ob svojem času sem že omenil neko mesto v nekem romanu Dostojevskega ko primer takega oponašanja. Ker imam zdaj knjigo pri roki, ne bo menda odveč, ako nekoliko dotičnih verst sem postavim preprosto prepisanih v latinico, *lj* za *л*.

„Amalija Ivanovna... načala vdrug, ni s tovo, ni s sevo, razskazyvatj, što kako-to znakomyj jejo, „Karlj iz apteki“ jezdil nočju na izvozčike i što „izvozčik hotel jevo ubivalj i što Karlj jevo ošenj, ošenj prosilj, štob on jevo ne ubivalj, i plakalj, i ruki složilj, i ispugalj, i ot strah jemu serce pronzilj.“ Katarina Ivanovna hotj i ulybnulasj, no totčas za zametila, što Amaliji Ivanovne ne sledujet po ruski anekdoty raskazyvatj. Ta ješče boljše obidelasj i vozrazila, što jejo „fater aus Berlin bulj ošenj, ošenj važny šelovek i vse ruki po karman hodilj.“ Smešlivaja Katerina Ivanovna ne vyterpela i užasno razhohotalasj . . .

„Amalija Ivanovna ne smesla i totčas že zajavila, šte jejo „fater aus Berlin bulj ošenj, ošenj važny šelovek i obe ruk po karman hodilj i vse delalj etak: puf! puf! i štoby dejstvitelnejše predstavlj svojevo fatera, Amalija Ivanovna privskočila so stula, zasuhla svoji obe ruki v karmany, nadula ščeki i stala izdavatj kakije-to neopredelnyje zvuki rtom, pohožije na puf-puf, pri gromkom hohote vseh žiljcov, kotoryje naročno poošěrjali Amaliju Ivanovnu svojim odobrenijem, predčuvstvujaja shvatku. No etovo uže ne mogla vyterpetj Katerina Ivanovna i nemedlenno, vo vseuslyšanije, „otčekanila“, što u Amaliji Ivanovny, možet, nikogda i fatera-to ne bylo, a što prosto Amalija Ivanovna — peterburgskaja pijanaja čuhonka i naverno gde nibudj prežde v kuharkah žila, a požaluj i tovo huže. Amalija Ivanovna pokrasnela kak rak i zavizzala, što eto možet bytj u Kateriny Ivanovny „sovsem fater ne bulj, a što u nej bulj fater aus Berlin, i taki dlinny sjurtuk nosilj, i vse delalj: puf, puf, puf! Katerina Ivanovna s prezrenijem zametila, što jejo proišhoždenije vsem izvestno, i što v etom samom pohvalnom liste oboznačeno pečatnymi bukvami, što otec jejo polkovnik; a što otec Amaliji Ivanovny (jesli toljko u nej byl kakoj nibudj otec) naverno kakoj nibudj peterburgskij čuhonec, moloko prodaval; a verneje vsevo, što i sovsem otca ne bylo, potom što ješče do sih por neizvestno kak zovut Amaliju Ivanovnu po batjuške: Ivanovnu ili Ljudvigovnu? Tut Amalija Ivanovna, razsvirepev okončateljno i udarjaja kulakom po stolu, prinjalasj vizzajtj, što ona Amalj-Ivan, a ne Ljudvigovna, što jejo fater „zvalj Johan i što on bulj burmejster,“ a što fater Kateriny Ivanovny „sovsem nikogda bulj burmejster.“ . . . (Prestuplenije i nakazaniije. Izdaniije sedmice. S. Peterburg 1884. str. 355 id.)

Tako se torej norčujejo na Ruskem z „l-ovo čistobo“. Iz vsega mora biti razumnemu človeku pač menda popolnoma jasno,

CVETJE

z vertov svetega Frančiška.

XX. tetaj.

— ❁ V Gorici 1903 ❁ —

10. zvezek.

Serce.

«In je ljubezen v meni vredil». Vis. pes. 2, 4.

Mariskaj, dragi bravci, se piše o človeškem sercu. Saj nam novejši pisatelji skoro da ne znajo družega pripovedovati kaker, kako jim trepetajo duše, kako so jim serca nemirna, in kako hrepene po nečem, česar ne poznajo ali prav za prav nočejo poznati. Tem, tako imenovanim modernim pisateljem, vgaja njih javkanje in stokanje. Tudi ke bi kedo prišel in bi hotel pomiriti njih serce, bi tega ne pustili, zakaj potem bi ne bili moderni. To so bolehana serca našega časa!

Da se bomo obvarovali pred to splošno boleznijo, da si bomo serce ohranili zdravo, preiščimo nekoliko natančnije to človeško serce in njegove dolžnosti!

Serce je v duhovnem pomenu sedež ljubezni. Ako hočemo torej spraviti serce v pravi red, moramo v njem vrediti ljubezen, kaker pravi nevesta v Visoki pesmi: «In je ljubezen v meni vredil.» V Visoki pesmi nam namreč popisuje kralj Salomon čisto ljubezen mej ženinom in nevesto. Po razlagi svetih Očetov je ta ženin Kristus, nevesta pa je Njemu vdana duša. Ako imamo to pred očmi, potem nam je kaj lahko umeti besede: «In je ljubezen v meni

vredil,» to je: dal mi je pravo ljubezen, s katero, kaker se mora, ljubim sam sebe, svojega bližnjega in Boga.

Začnimo tam, kjer je najbližje — pri sebi!

Ljubiti se moramo. To menda spolnjudete vsi brez izjeme. Ali se pa ljubite prav? Kaj rado se zgodi, da človek samega sebe ljubi preveč. Odterga ljubezen Bogu in bližnjemu ter se popolnoma zagleda v samega sebe in išče le sebe. Odtod tista boleha serca!

Ljubiti moramo torej sami sebe v pravi meri. Da pa te mere ne bomo prestopili, ne smemo imeti do sebe preveč mehkega, preveč mehkužnega serca, temuč serce modrega sodnika.

Da nam bo pa serce res moder sodnik, je moramo zato vzgojiti. Vsak, ki hoče zapovedovati, mora prej znati slušati. Tako tudi človeško serce. Ako nam hoče biti moder sodnik, mora se prej samo navzeti modrosti. Psaljmist je prosil Boga: «Skusi z ognjem moja ledja in moje serce». 25, 2. «Skusi me, o Bog! in preglej moje serce». 138, 23. Tega tudi mi pred vsem potrebujemo. Boga prosimo, naj nam On vzgaja, preiskuje in vodi naše serce. Ali tudi sami moramo skerbno paziti na vsak vdarec njegov. Vsako željo, ki se rodi v našem sercu, moramo pregledati, ali je dobra ali ne. Moramo se naučiti sercu tudi odreči in premagovati njegove napačne želje, zakaj «nestanovitne želje spačijo nedolžno serce». Modr. 4, 12. In «kedor nad svojim srcem gospoduje, je boljši kaker oni, ki mesta premaguje». Preg. 16, 32.

Tako serce bo potem sposobno za sodnika. Kaker čuvaj bo čulo nad nami in nas opozarjalo na naše napake. Vbogi človek ima toliko sovražnikov: svet, hudobni duh, vse to mu zija nasproti kaker velikansko žrelo, vse to mu preti s pogubo. Gorje, ako se pridruži temu še notranji zapeljivec — spačeno serce! Kam, o človek, kam se boš vmeknil samemu sebi? Glej, v sebi nosiš pekel — svoje slabo serce, ki je zgrešilo svojo nalogo, paziti nase in nate. Glej, v sebi nosiš plevel, ki žuga zamoriti vse cvetje, vse lepe čednosti.

Na svetu je vse polno priliznjencev. Smehljajo se ti, delajo ti poklone in te kujejo v zvezde. Gorje, ako je tudi tvoje serce hinavsko, ako ti tudi ono laže, ako se tudi ono

prilizuje! Kam se boš obrnil? Kje boš zvedel resnico? Kje boš našel ogledalo, v katerem boš videl samega sebe takega, kakeršen si?

Kako strogo so svetniki sodili sami sebe! Sodilo jih je njih serce in jih varovalo tudi sence greha. Delali so po zgledu Davidovem, ki pravi o sebi: «Prevdarjam po noči v svojem sercu in se vadim in pometam svojega duha». Ps. 76, 7.

Na videz seveda se vam zde, dragi bravci, stroge te besede: serce — sodnik. Serce, sedež ljubezni, naj postane kar naenkrat sodnik! Kako se to vjema? Le počasi, prijatelji! Pomislite!

Ljubezen je najlepša čednost, tista čednost, ki nam bo ostala tudi v nebesih, zakaj gori se bodo vse čednosti zlele v eno samo — v ljubezen. Jasno je torej, da se moramo v ti čednosti posebno odlikovati, ako hočemo priti enkrat tja, kjer je življenje ljubezen in ljubezen življenje.

Ali pa je vsaka ljubezen prava? Ali je res vse ljubezen, kar ljudje pod to besedo razumejo! Ne! Ni je čednosti, ki bi tako rada zdivjala kaker ljubezen. Ni je čednosti, ki bi jo ljudje tako slabo obračali, kaker ravno kraljico vsih čednosti, ljubezen. Strast gori v človeku, in on pravi: ljubim. Prilizuje se in hinavsko ponavlja: ljubim. Sovraži in vender se roti: ljubim. Sè svetim obrazom moli: Ljubim Te, o Bog! in streže samemu sebe. Kedo je njegov Bog? — Samega sebe ima za Boga. Kedo je njegov bližnji? — Ne pozna družega kaker samega sebe. Kje, dragi bravci, kje bomo iskali vzroka zato? Kje drugod kaker v preveliki lastni ljubezni, ki je slepa za vse drugo, samo za se ne?

Glejte, kako potreben nam je sodnik, ki ima deržati ljubezen do nas v pravem redu. In ta sodnik bodi naše serce!

Zakaj pa ravno serce?

Serce, kaker smo že rekli, je sedež ljubezni. Ono, bi rekel, ima paziti na ljubezen in jo v pravi meri deliti, ako smemo tako reči, mej Bogom, našim bližnjim in nami. Ker pa ljubezen nigdar tako lahko ne zajde kaker ravno takrat, kedar gre za nas same, zato mora serce tukaj posebno paziti, prav kaker moder sodnik. Sodnik vse natanko preišče, da dobro spozna svojega zatoženca, tako mora tudi

naše serce brez usmiljenja preiskavati vsa naša dejanja in vse, tudi najskrivniše misli.

Ako bote, dragi bravci, tako ljubili sami sebe, ako vam bo vaše serce res sodnik, potem bo prava vaša ljubezen. Ne bote se poniževali pod nespametno živino, ne pa tudi poviševali višje kaker gre, nad človeka. Videli bote v sebi to, kar ste, in ne več, ne manj. Človek po Božji podobi vstvarjen, s presveto Kervjo Kristusovo odrešen, po sv. Duhu posvečen, vstvarjen z eno besedo za nebesa, o ta človek pač zasluži, da se ljubi, da ne zaverže samega sebe; ali vedno naj se spominja, da je dolžan ljubiti tudi svojega bližnjega, da je dolžan ljubiti Boga.

Zato, dragi bratje in sestre, dokler nam bo bilo serce, toliko časa naj nam bode ono tudi sodnik; ko bo pa nehalo vtripati, tedaj bo Bog naš sodnik, in njegova sodba bo toliko bolj mila, koliker bolj strogo nas bo sodilo naše serce v življenju.

(Dalje prih.)

Podoba Bogu posvečene zlasti redovne osebe.

P. A. M.

XI. P O G L A V J E.

Dvanajst stopenj ponižnosti.

Rekel sem, da si pobožna duša, v vsaki čednosti popolna, ako imaš popolno ponižnost, zakaj ponižnost je mati vseh čednosti. Bog se prevzetnim zoperstavlja in le ponižnim daje svojo milost. Kaker uče učenički duhovnega življenja, je ponižnost podlaga vseh kerščanskih čednosti, toliko bolj samostanske popolnosti. Naš učenik in vzor Jezus Kristus nas ni le mnogo učil, temuč nam je tudi sam pokazal to čednost v vseh okoliščinah svojega življenja. On se je ponižal, pravi sv. Pavel, tako ponižal, da je vzel na se podobo hlapca in bil pokoren do smerti na križu. Ponižnost je on določil kot znamenje svojih učencev, ko je rekel: Vzemite na se moj jarem in učite se od mene, da sem krotak in iz serca ponižen in mir boste našli svojim dušam. Moj jarem je sladak in moje breme je lahko“. Zastonj bi hotela pobožna duša nositi

jarem Kristusov, ke bi ne pričela ponižnosti vsajati v svoje serce; poterla bi jo teža bremena, katero le ponižnost sladko in lahko napravi. Le ponižnost ohrani duši mir v pomanjkanju, terpljenju, zopernostih in poskušnjah tega življenja.

Preblažena devica Marija, ta zvesta nasledovavka čednosti svojega sinu, je bila zgled ponižnosti; tej čednosti je pripisovala, da je dosegla visoko čast Matere božje: „Gospod se je ozerl na nizkost svoje dekle“. Redovne osebe so kot hčere svete device še bolj dolžne, to prelepo čednost svoje matere popolnoma se naučiti in posnemati jo. To je edino sredstvo, da dopadljive postanejo svojemu nebeškemu ženinu, da spodbujajo mlajše sestre, da vse dolžnosti svojega poklica spolnijo in srečo ter dušni mir uživajo.

Lastnosti ponižnosti so stopnje k popolnosti. Ako jih preišljujemo bomo našli, da je ta čednost v resnici mati, varihinja in kinč vseh drugih.

Perva stopnja obstoji v tem, da se vedno spominjamo svojih pregreh. Nič ni bolj sposobno, ponižne nas delati, kot to, da preišljujemo število in velikost svojih pregreh, nehvaležnost, s katero vedno žalimo Boga, kateri nas je toliko ljubil, da je dal svojega lastnega sinu za naše odrešeuje; da žalimo Boga, ki bi nas bil mogel precej po prvem grehu pehniti v pekel, ki pa vendar čaka naše pokore, nas z milostmi obsipa in nam za plačilo naše službe večno veselje obeta. Spominjati se moramo, da žalimo povsodpričujočega Boga, čiger oči gledajo tudi v najskritiše kote našega serca. Ker je redovna oseba od Boga več milosti prejela kot drugi ljudje, mora tudi bolj čutiti velikost svojih pregreh, jih bolj objokovati in bolj ponižna biti. Ponižnost je neločljiva tovarišica pokore.

Druga stopnja je, da se pobožna duša popolnoma odpove lastni volji. Jezus Kristus je sam rekel: „Nisem prišel, da storim svojo voljo, temuč voljo mojega očeta, ki me je poslal.“ Neznosna prevzetnost bi bila hrepeneti po prednosti, katero si je Kristus sam odrekel, hrepeneti po prostosti delati ali imeti po lastni volji in dopadajenju kaj, čemur se je redovna oseba sè sv. obljubami odrekla. Napuh je, ako više cenimo svojo voljo, kot voljo predstojnikov ali kot to, kar sv. vodilo vkažuje; napuh je, ki nam nevoljo napravlja pri vsaki težavi, ki pravi, da nismo več otroci, da bi nas drugi vodili; napuh je, ki nam šepeta, da je to, kar mi hočemo, boljše, pametniše, potrebnije, kot to, kar se nam zapoveduje. Ponižnost edina je mati pokorščine.

Tretja stopnja je, da smo pripravljeni vse za Boga terpeti. Tako je Kristus delal celo življenje, posebno v svojem terpljenju. Kaker jagnje je popolnoma mirno preterpel tožbe, zaničevanja, obrekovanja, bičanje in smert. Po tem božjem zgledu je nevesta Kristusova pripravljena vse brez tožbá preterpeti, storiti to, kar ji manj dopade in je bolj težavno, z veseljem prenašati bolezní in pomanjkanje, zaničevanje in preziranje. Še na misel ji ne pride, da se ji krivica dela, da jo drugi dosti ne ljubijo, da slabje ž njo kot z drugimi ravnajo, temuč veseli se z aposteljnóm, da more del zaničevanja Kristusovega prenašati. Ona govori sama sebi, da je še stokrat več zaslužila, da je presrečna, ako more zato ceno večno zveličanje kupiti. Tako rodi ponižnost poterpežljivost.

Četerta stopnja je pripoznati vse, kar nas more ponižati. Ponižna redovna oseba se brez izgovorov obtoži rada svojih pogreškov in ne želi, da bi zmanjšala očitanja ali kazni. V občeovanju se svojimi sosestrami ne pokriva svojih slabosti. Ker je ponižna, je tudi odkritoserčna. Tako vkaže Kristus rekoč: „Vaše besede naj bodo: da, da! ne, ne! Kar je več, je od hudega“. Te odkritoserčnosti pa ne smemo zamenjati s pretiranim in neresničnim poniževanjem. Ako bi zaničljivo sami o sebi govorili le za to, da bi nas potem drugi hvalili, bi bila to napačna ponižnost in zvijačna prevzetnost. Poštenost, priprostost in odkritoserčnost so sadovi prave ponižnosti. (Dalje prih.)

Pregled celega reda manjših bratov

ob času vesoljnega kapitelnja 30. majnika 1903.

Ves red manjših bratov sv. Frančiška šteje zdaj 76 okrajin (provincij ali kustodij), ki so razdeljene v 12 okrožji ali cirkumskripcij.

Štiri okrožja s 23 okrajinami so na Talijanskem.

Pervo okrožje obsega 4 okrajine, ki so v nekedanji papeževi deželi, namreč serafinsko, rimsko, picensko in bolonjsko.

Serafinska okrajina, ki je v deželi Umbriji, domovini svetega vstanovnika, šteje 25 hiš (samostanov), 168 mašnikov, 69 klerikov, 70 bratov lajikov, 7 novicev

klerikov, 3 novice lajike, 48 samostanskih tretjerednikov (tereijarijev ali oblatov), vseh vkup 365.

Rimska okrajina ima 39 hiš, 236 mašnikov, 87 klerikov, 102 lajika, 7 novicev klerikov, 1 novica lajika, 61 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 494.

Picenska okrajina, v Markah ob adrijatskem morju, ima 33 hiš, 219 mašnikov, 53 klerikov, 57 lajikov, 15 novicev klerikov, 1 novica lajika, 52 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 397.

Bolonjska okrajina ima 23 hiš, 151 mašnikov, 75 klerikov, 51 lajikov, 7 novicev klerikov, 2 novica lajika, 55 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 341.

Drugo okrožje obsega 7 okrajin severne Italije: tri toskanske, beneško, jenoveško, milansko, pijemonteško; sem se prišteva tudi sardinska okrajina. Skupaj jih je torej osem. Mej toskanskimi je prva svetega Bonaventure, druga svetih Ran in tretja sv. Jožefa.

Toskanska okrajina sv. Bonaventure ima 21 hiš, 198 mašnikov, 81 klerikov, 92 lajikov, 16 klerikov novicev, 4 novice lajike, 44 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 435.

Beneška okrajina ima 18 hiš, 135 mašnikov, 79 klerikov, 97 lajikov, 12 klerikov novicev, 1 novica lajika, 40 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 364.

Jenoveška okrajina ima 16 hiš, 86 mašnikov, 34 klerikov, 18 lajikov, 6 klerikov novicev, 4 novice lajike, 20 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 168.

Milanska okrajina ima 11 hiš, 60 mašnikov, 29 klerikov, 41 lajikov, 5 novicev klerikov, 4 lajike novice, 26 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 165.

Sardinska okrajina ima 7 hiš, 26 mašnikov, 18 klerikov, 7 lajikov, 5 klerikov novicev, 2 lajika novica, 17 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 75.

Pijemonteška okrajina ima 19 hiš, 87 mašnikov, 53 klerikov, 28 lajikov, 13 klerikov novicev, 24 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 205.

Toskanska okrajina sv. Ran ima 19 hiš, 207 mašnikov, 60 klerikov, 147 lajikov, 14 klerikov novicev, 5 novicev lajikov, 30 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 463.

Toskanska okrajina sv. Jožefa ima 16 hiš, 120 mašnikov, 36 klerikov, 38 lajikov, 9 klerikov novicev, 1 lajika novica, 33 samost. tretjerednikov, vseh vkup 237.

Tretje okrožje obsega štiri okrajine srednje in južno-vshodnje Italije z latinskimi imeni Terrae Laboris, Apuliae, Aprutiorum, Lyciensis.

Okrajina „Terrae Laboris“ ima 33 hiš, 194 mašnikov, 67 klerikov, 68 lajikov, 9 klerikov novicev, 2 novica lajika, 125 samost. tretjerednikov, vseh vkup 465.

Okrajina Apulije ima 15 hiš, 68 mašnikov, 27 klerikov, 27 lajikov, novica nobenega, 20 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 142.

Okrajina «Aprutiorum» (v Abrucih) ima 23 hiš, 105 mašnikov, 59 klerikov, 48 lajikov, 8 novicev klerikov, 4 novice lajike, 31 samostanskih tretjejednikov, vseh vkup 255.

Okrajina «Lyciensis» ima 14 hiš, 52 mašnikov, 37 klerikov, 49 lajikov, 4 klerike novice, 2 lajika novica, 23 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 167.

Četero okrožje obsega šest okrajin v zapadni južni Italiji in v Siciliji, pa kustodijo na otoku Maljti.

Okrajina Kalabrije ima 14 hiš, 44 mašnikov, 15 klerikov, 18 lajikov, 14 klerikov novicev, 29 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 120.

Okrajina «Vallis Nemoris» ima 10 hiš, 36 mašnikov, 11 klerikov, 11 lajikov, 4 klerike novice, 19 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 81.

Okrajina «Basilicatae» ima 3 hiše, 5 mašnikov, 11 klerikov, 1 lajika, 4 klerike novice, 1 novica lajika, 7 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 29.

Okrajina «Principatus» ima 31 hiš, 184 mašnikov, 79 klerikov, 86 lajikov, 6 klerikov novicev, 111 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 466.

Okrajina „Vallis Mazariae“ ima 14 hiš, 55 mašnikov, 34 klerikov, 30 lajikov, 5 klerikov novicev, 77, samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 201.

Okrajina „Vallis Nethi“ ima 9 hiš, 35 mašnikov, 32 klerikov, 11 lajikov, novica nobenega, samostanskih tretjerednikov 20, vseh vkup 98.

Kustodija na Maljti, „Melitensis“, ima 4 hiše, 43 mašnikov, 11 klerikov, 16 lajikov, 4 klerike novice, 3 novice lajike, 9 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 86.

Peto okrožje obsega 7 okrajin južne Avstrije z Bosno in Hercegovino in kustodijo Svete Dežele. To je torej naše okrožje.

Okrajina sv. Hijeronima v Dalmaciji ima 22 hiš, 73 mašnikov, 22 klerikov, 28 lajikov, novica nobenega, tretjerednikov samostanskih 18, vseh vkup 141.

Kustodija Svete Dežele ima 53 hiš, 67 mašnikov, 24 klerikov, 77 lajikov, 9 klerikov novicev, 3 novice lajike, 36 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 216. Ti so udje kustodije Svete Dežele. Poleg njih pa opravlja tam razne službe 263 rednikov iz drugih okrajin.

Okrajina „Bosniae“ ima 62 hiš (namreč samostanov in župnišč vkup), 176 mašnikov, 23 klerikov, 1 lajika, 4 klerike novice, 1 samost. tretjerednika, vseh vkup 205.

Náša kranjska okrajina ima 11 hiš, 84 mašnikov, 32 klerikov, 47 lajikov, 10 klerikov novicev, 37 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 210.

Tiroljska okrajina sv. Leopolda (nemška) ima 21 hiš, 212 mašnikov, 37 klerikov, 129 lajikov, 7 klerikov novicev, 6 novicev lajikov, 17 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 408.

Tiroljska okrajina sv. Vigilija (italijanska) ima 8 hiš, 85 mašnikov, 40 klerikov, 61 lajikov, 5 klerikov novicev, 2 novica lajika, 2 samost. tretjered., vseh vkup 195.

Okrajina sv. Odrešenika v Dalmaciji ima 12 hiš (t. j. menda samostanov brez župnišč, ki jih ima več), 146 mašnikov, 20 klerikov, 6 lajikov, 6 klerikov novicev, 1 samostanskega tretjerednika, vseh vkup 179.

Hercegovinska okrajina ima 37 hiš (samostanov in župnišč vkupaj), 69 mašnikov, 22 klerikov, 2 lajika, novica nobenega, samostanskih tretjerednikov 6, vseh vkup 99.

Šesto okrožje obsega okrajine v severni Avstriji in pod ogersko krono, vseh vkup sedem.

Okrajina sv. Marije na Ogorskem ima 29 hiš, 103 mašnike, 25 klerikov, 83 lajikov, 9 klerikov novicev, 2 novica lajika, 18 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 240.

Češka okrajina ima 19 hiš, 43 mašnikov, 9 klerikov, 41 lajikov, 6 klerikov novicev, 2 novica lajika, vseh vkup 101.

Erdeljska okrajina na Ogerskem ima 24 hiš, 54 mašnikov, 28 klerikov, 29 lajikov, 5 novicev klerikov, 2 novica lajika, 1 samost. tretjerednika, vseh vkup 119.

Ogerska okrajina sv. Janeza Kapistranskega ima 28 hiš, 122 mašnikov, 19 klerikov, 25 lajikov, nobenega novica, 19 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 185.

Okrajina Galicije ima 29 hiš, 146 mašnikov, 55 klerikov, 88 lajikov, 12 klerikov novicev, 3 lajike novice, 46 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 350.

Hervaška okrajina ima 24 hiš, 73 mašnikov, 19 klerikov, 21 lajikov, 9 klerikov novicev, 1 lajika novica, 21 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 144.

Okrajina sv. Bernardina v Avstriji ima 10 hiš, 73 mašnikov, 12 klerikov, 38 lajikov, 2 klerika novica, 3 lajike novice, 14 samost. tretjerednikov, vseh vkup 142.

Sedmo okrožje obsega okrajine nemškega cesarstva, Holandije in Belgije, dandanašnji najkrepkejše okrajine celega reda.

Okrajina Saksonije ima 25 hiš, 187 mašnikov 101 klerika, 172 lajikov, 9 klerikov novicev, 7 lajikov novicev, 97 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 573.

Okrajina Turingije ima 9 hiš, 71 mašnikov, 62 klerikov, 47 lajikov, 9 klerikov novicev, 10 lajikov novicev, 37 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 236.

Okrajina Holandije ima 33 hiš, 274 mašnikov, 62 lajikov, 13 klerikov novicev, 2 lajika novica, 20 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 449.

Bavarska okrajina ima 27 hiš, 110 mašnikov, 13 klerikov, 234 lajikov, 13 klerikov novicev, 8 lajikov novicev, samostanskih tretjerednikov nič, vseh vkup 378.

Okrajina Belgije ima 16 hiš, 207 mašnikov, 85 klerikov, 103 lajike, 13 klerikov novicev, 4 lajike novice, 45 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 457.

Pruska okrajina ima 3 hiše, 9 mašnikov, 2 klerika, 6 lajikov, novicev nič, 1 samostanskega tretjerednika, vseh vkup 18.

Kustodija Šlezije ima 7 hiš, 41 mašnikov, 12 klerikov, 20 lajikov, 2 klerika novica, 2 lajika novica, 24 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 101.

Osmo okrožje obsega francoske in angleške okrajine; francoske so zdaj seveda že vse vničene. Kam so se obrnili pregnani redovniki, nam natančneje ni znano.

Irska okrajina ima 18 hiš, 68 mašnikov, 9 klerikov, 10 lajikov, 9 klerikov novicev, 2 lajika novica, 14 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 112.

Francoska okrajina sv. Bernardina: 9 hiš, 43 mašnikov, 22 klerikov, 14 lajikov, 6 klerikov novicev, 7 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 92.

Okrajina Korsike: 9 hiš, 39 mašnikov, 14 klerikov, 6 lajikov, 2 klerika novica, 1 lajika novica, 14 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 75.

Okrajina sv. Ludovika v Akvitaniji: 10 hiš, 88 mašnikov, 33 klerikov, 27 lajikov, 5 klerikov novicev, 10 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 163.

Okrajina Anglije: 10 hiš, 55 mašnikov, 34 klerikov, 17 lajikov, 8 klerikov novicev, 2 lajika novica, 22 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 138.

Francoska okrajina sv. Dionizija: 7 hiš, 50 mašnikov, 50 klerikov, 28 lajikov, 6 klerikov novicev, 19 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 153.

Okrajina Francije: 10 hiš, 105 mašnikov, 41 klerikov, 45 lajikov, 22 klerikov novicev, 3 lajike novice, 45 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 261.

Deveto okrožje obsega portugalsko in pa tri španske okrajine.

Komposteljska okrajina ima 7 hiš, 155 mašnikov, 50 klerikov, 78 lajikov, 13 klerikov novicev, 3 lajike novice, 17 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 316.

Okrajina „Baeticae“ ima 7 hiš, 57 mašnikov, 29 klerikov, 37 lajikov, 7 klerikov novicev, 2 lajika novica, 15 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 147.

Portugalska okrajina ima 7 hiš, 56 mašnikov, 28 klerikov, 35 lajikov, 4 klerike novice, 4 lajike novice, 54 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 181.

Okrajina Kantabrije ima 8 hiš, 117 mašnikov

76 klerikov, 51 lajikov, 9 klerikov novicev, 3 lajike novice, 12 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 268.

Deseto okrožje obsega tri španske okrajine in okrajino Filipinskih otokov v Tihem morju.

Okrajina «Karthaginensis» ima 8 hiš, 38 mašnikov, 25 klerikov, 38 lajikov, 5 klerikov novicev, 1 lajika novica, 6 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 113.

Okrajina «Cathalauniae» ima 6 hiš, 72 mašnikov, 40 lajikov, klerika novica nobenega, lajika novica 2, samostanskih tretjerednikov 12, vseh vkup 156.

Okrajina «Valentiae» ima 11 hiš, mašnikov 98, klerikov 62, lajikov 78, klerikov novicev 6, lajikov novicev 8, samostanskih tretjerednikov 34, vseh vkup 286.

Okrajina Filipinskih otokov ima 20 hiš, mašnikov 262, klerikov 22, lajikov 67, novicev in samostanskih tretjerednikov nič, vseh vkup 351.

Enajsto okrožje obsega sedem okrajin Južne Amerike.

Okrajina države Kolumbija ima 7 hiš, mašnikov 47, klerikov 6, lajikov 12, klerikov novicev 19, lajika novica 2, samostanskih tretjerednikov 12, vseh vkup 98.

Okrajina države Peruvije ima 3 hiše, 45 mašnikov, 31 klerikov, 16 lajikov, 2 klerika novica, 3 lajike novice, 20 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 117.

Okrajina čilenske države ima 15 hiš, 53 mašnikov, 16 klerikov, 9 lajikov, 2 klerika novica, 1 lajika novica, 8 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 89.

Okrajina države Bolivije ima 4 hiše, 22 mašnikov, 3 klerike, 5 lajikov, 5 klerikov novicev, 6 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 41.

Okrajina argentinske države ima 10 hiš, 86 mašnikov, 19 klerikov, 14 lajikov, 5 klerikov novicev, 14 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 138.

Braziljska okrajina sv. Antona ima 6 hiš, 38 mašnikov, 6 klerikov, 19 lajikov, novicev nič, samostanske tretjerednike 3, vseh vkup 66.

Braziljska okrajina brezmadežnega spočetja ima 9 hiš, 67 mašnikov, 8 klerikov, 40 lajikov, klerikov novicev nič, lajike novice 3, samostanskih tretjerednikov 12, vseh vkup 130.

Dvanajsto okrožje obsega pet mehikanskih okrajin, in tri okrajine in eno kustodijo v ostali Severni Ameriki.

Mehikanska okrajina sv. evangelija ima 9 hiš in 17 mašnikov.

Mehikanska okrajina sv. Petra in Pavla ima 26 hiš, 58 mašnikov, 8 klerikov, 1 lajika, 3 klerike novice, 2 lajika novica, vseh vkup 72.

Mehikanska okrajina «De Zacatecas» ima 10 hiš, 13 mašnikov, 1 klerika, 1 lajika, vseh vkup 15.

Mehikanska okrajina sv. Didaka ima 8 hiš, 8 mašnikov, 1 klerika, 1 lajika, vseh vkup 10.

Mehikanska okrajina sv. Jakoba «de Xalisco» ima 4 hiše, 8 mašnikov, 1 klerika, 1 klerika novica, vseh vkup 10.

Okrajina presv. Serca Jezusovega ima 40 hiš, 201 mašnika, 66 klerikov, 147 lajikov, 22 klerikov novicev, 2 lajika novica, 38 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 476.

Cincinatska okrajina ima 31 hiš, 111 mašnikov, 51 klerikov, 62 lajikov, 5 klerikov novicev, 22 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 251.

Okrajina presv. Imena Jezusovega ima 11 hiš, 49 mašnikov, 25 klerikov, 27 lajikov, 9 klerikov novicev, 1 lajika novica, 28 samostanskih tretjerednikov, vseh vkup 139.

Kustodija brez madežnega spočetja ima 7 hiš, 23 mašnikov, 1 klerika, 1 klerika novica, 2 samostanska tretjerednika, vseh vkup 27.

Naposled ima red v misijonih udov, ki ne spadajo k nobeni naštetih okrajin, mašnikov 483, klerikov 183, lajikov 184, klerikov novicev 63, lajikov novicev 14, samostanskih tretjerednikov 80, vseh vkup 1007.

Vsega vkup je imel torej red manjših bratov ob zadnjem vesoljnem kapitulju 76 okrajin, 1274 hiš, 7572 mašnikov, 2748 klerikov, 3542 lajikov, 556 klerikov novicev, 156 lajikov novicev, 1908 samostanskih tretjerednikov, vseh oseb **16482**.

Mej dvanajstimi okrožji reda je najmočnejše sedmo, ki obsega okrajine v nemškem cesarstvu, Holandiji in Belgiji. Največ udov šteje saksonska okrajina (573), največ mašnikov pa holandska (274). V najbolj žalostnih razmerah

je red, kaker je videti, v Mehiki, kjer je pet okrajn, pa štejejo vse vkup ljudi komaj za eno. Vzrok nam ni znan; najberž je zatiranje od strani tamkajšnje framasonske vlade.

Naša kranjska okrajina spada po številu udov mej srednje. Glede na pičlost našega naroda tudi ne moremo pričakovati, da bi se povzdignila mej perve; zlasti ker tudi sosednje okrajine, hervaška, daljmatinska sv. Hijeronima, tiroljska sv. Leopolda in avstrijska sv. Bernardina, žele in potrebujejo po nekoliko Slovencev.

Vender čast našega katoliškega naroda zahteva, da naj edina čisto slovenska redovna okrajina, ki jo imajo, raste in cvete v veselje in korist katoliške cerkve, v slavo božjo in zveličanje vernih. Storimo mi od svoje strani, kar more služiti v dosego tega namena, storite pa zlasti tudi vi, udje tretjega reda po slovenskih pokrajinah, kar koli je v vaši moči, kaker smo vam že večkrat priporočali.

Kaj več o misijonih našega reda povemo drugič. Za zdaj naj dostavimo le še imena mož, ki so bili ob zadnjem vesoljnem kapitulju izvoljeni v starešinstvo celega reda.

Vesoljni predstojnik je, kaker že povedano, p. **Dionizij Šuler**, bivši predstojnik okrajine sv. Elizabete v Turingiji.

Vesoljni prokurator p. **Bonaventura Marrani**, serafinske okrajine, bivši vesoljni tajnik reda.

Vesoljni definatorji so po eden za vsako okrožje in sicer za 1. p. **Jožef Gasparini** iz okrajine picenske, za 2. p. **Alojzij Borgialli** iz okrajine piemonteške, za 3. p. **Jožef Perrino** iz okrajine licijenske, za 4. p. **Vincencij Bongiorno** iz okrajine „Vallis Mazzariae“, za 5. t. j. naše okrožje: p. **Kazimir Jurić**, bivši predstojnik dalmatinske okrajine sv. Hijeronima, za 6. p. **Polikarp Laszló** iz erdeljske okrajine, za 7. p. **Jožef Kaufmann** iz saksonske okrajine, za 8. p. **Ludovik Balduin** iz irske okrajine, za 9. p. **Antonij Correia** iz okrajine portugaljske, za 10. okrožje se ni izvolil nihče, ker se po svetu rajnega papeža Španci niso povabili na kapitulj, ker imajo neke svoje posebne pravice, ki jim jih menda tamkajšnji vladi na ljubo sv. oče niso hoteli jemati; za 11. okrožje p. **Marijan Holguin** iz peruvijanske okrajine; za 12. p. **Leonard Neukirchen** iz okrajine presvetega Serca v Zedinjenih deržavah.

Nekaj čertic sè slovenskega misijona na Nemškem.

(Dalje).

P. S. Z.

Za denes zapustimo Vestfalijo in Rensko okrajino, pa pojdimo bolj v sredino Nemčije v tako zvano diasporo. Diasporo imenujejo tamošnji katoličani kraje, kjer živijo večinoma protestanti, mej njimi pa tudi nekaj katoličanov raztresenih sem in tja ali tudi skupaj. Taka kraja za nas katoličane posebno pa še za tretjerednike zelo imenitna sta Wartburg in Marburg, ali po naše Straža ali Stražišče in Maribor. Na Wartburgi je namreč živela in terpela, v Marburgu pa terpela in umerla ter pokopana bila sveta Elizabeta, zaščitnica tretjega reda.

Pero mi zastaja. Ne vem, ali naj popisujem krasoto lepega kraja, ali naj v mertve čerke oblečem vedno živa čutila, ki so mi napolnjevala serce, ko sem se mudil na Wartburgi, ko sem obiskal cerkev sv. Elizabete v Marburgu? Ali naj tožim, da je vse v sovražnih rokah, ali naj, če bi imel dar pesništva, opevam slavno deželno grofico, ponižno tretjerednico, veliko sv. Elizabeto? Rad bi se dvignil visoko v krasno pesem, milo tožbo, ali vbožec moram ostati v nižavi svoje navadne pisave, ter le s preprostimi besedami povedati nekaj malega o obeh krajih in pristaviti tu in tam kako stvar, ki bi vtegnila biti zajemljiva za drage bravce „Cvetja“. Za denes pojdimo na Stražišče (Wartburg).

Stražišče je velik, mogočen, že nad osemsto let star grad, v Nemčiji eden najimenitnejših, najlepših in najbolj obiskovanih gradov, stoječ na visoki gori istega imena, v prekrasni okolici lepega mesta Ajzenah. Vidi se že iz daljave. Če bi tujec ne imel v tem kraju ničesar družega ogledovati, ko krasoto bogate nature, izplačala bi se pot. Lepa lega mesta Ajzenah, mogočne visoke gore na okoli, prijazna Marijina in Anina dolina, krasni veličastni spominiki, bogato okrašene palače, posebno pa starodavni in mogočni grad na Stražišču, vse to napravi na tujca globok vtisek. V zimskem času, meseca januarja sem bil tam; že takrat se mi je zdelo lepo; kako krasno mora biti še le v majniku. Toliko narurne lepote, koliker je je okoli Stražišča, je v onih krajih treba v resnici iskati in je je težko najti.

Vse me je nase vleklo, vse prijazno k sebi vabilo, le nekaj je prišlo vmes, kar je obema, tovarišu in meni, kalilo veselje in naju sililo dalje. Do tega časa nisem niti čutil, da prebivajo tam gori v Vestfaliji tudi protestanti, še manj sem imel priliko, prepričati se, da bi bili ti katoličanom očitno sovražni v občevanju. Tu v diaspori je bilo drugače. Peljala sva se s tovarišem nekega jutra po končanem delu iz častitljivega mesta Paderborn, kjer sva dva dni vživala gostoljubno prijaznost sobratov v samostanu, posebno predstojnika, znanega moraljista p. Ireneja Bierbaum, proti mestu Kasej (Cassel). Že tu je naju na kolodvoru vse radovedno opazovalo, marisketeri se tudi malo posmejal. Čutilo se je, da sva mej protestanti, pa naravnost izzivana nisva bila. Peljeva se dalje in dalje, zemljevid nama kaže, da bova kmalu v Ajzenahu. Od daleč se vidi že Stražišče; hvala Bogu, prišla sva do cilja; toda ne tako gladko, kaker sva mislila. Komaj izstopiva na kolodvoru in se prikaževa na ulico, že sva imela na vseh straneh radovednih opazovavcev dovolj. Spredaj so naju ogledovali, od strani opazovali, za herbtom se pa smejali; odrasli se muzali, otroci pa krohotali. Prav nič bolje ni bilo, kaker negdaj doma na vasi, ko je kak mož pripeljal medveda. Ko sva šla mimo gimnazije, je bilo naenkrat v drugem nadstropju troje oken polno glav; glasen smeh in vrišč naju je spremljal do bližnjega vogla. Sperva me je bilo malo sram, pozneje sem se pa pri takih prizorih sam smejal in bil hvaležen, da so naju vsaj policaji v miru pustili.

Ker nama je bila pot na Stražišče in sploh vse neznano, vprašala sva po katoliškem župniku, pa jasnega odgovora nisva dobila, ker za njegovo stanovanje malo kedo ve. Šla sva po lepih mestnih ulicah dalje in prišla do velike starinske cerkve. Poleg nje je ravno tako staro veliko poslopje, podobno samostanu. Vstopiva v vežo, pozvoniva, pa prikaže se dijakonisa. Greva dalje, vzameva za kažipota nekega moža, ki je stal brez dela na ulici, da naju popelje k usmiljenim sestram. Še le te so nama povedale skozi okno, ker notri ne pustijo vsaketerega, kod naj kreneva. Tako sva slednjič našla kat. župnika, prijaznega moža, male postave in šibkega telesa. Prijazno nama ponudi po tamošnji navadi čašo kave, pripoveduje, da je tu središče protestantov, ki rimce (Römlinge) prezirajo, Lutra zelo povzdigujejo. Ona cerkev in poslopje poleg je bila negdaj last katoliških redovnikov, sedaj je vse to, kaker tudi druge kat. hiše božje v rokah protestantov. Zvedela sva tudi, da prebiva tu dvajset ur na okoli nekaj nad

tisoč katoličanov, kateri vsi spadajo pod njegovo župnijo. Vender imajo pa katoličani v Ajzenahu svojo kat. šolo in tudi vsmiljene sestre so tam. Meniha le redko vidijo, odtod ono čudno obnašanje. Verh tega pa v spisih in besedi katoličane vedno napadajo; zaničujejo jih ko nazadnjake, ljudi brez olike in znanja. Še celo tako daleč gredo v svoji zaslepljenosti, da slikajo kat. duhovnike in posebno meniha **ko** ljudi, ki nimajo človeških nog, ampak konjska kopita in če hočeš, opaziš lahko, kako vestno gledajo meniha posebno pod noge. Do takih in enakih neumnosti pelje Lutrova ošabnost. Resnico zametavajo, pravo vero prezirajo, nasprotno so pa ravno protestanti posebno nagnjeni k raznim vražam. Berlin in tisoči plačanih ženskih prerokov v njem so temu jasen dokaz.

Toda pustimo te razsvetljene ljudi v njihovi temi; proti prevzetnosti je zastoj vsaki boj. Hitimo raje na lepo Stražišče.

Dobri župnik nama je dal za vodnika nekega kat. dečka. Hitro smo prehodili par ulic po mestu in dospeli pod goro. Lepo, vozno, ne preveč stermo cesto smo imeli pred seboj. Polagoma stopamo navkreber, kmalu smo imeli grad pred seboj. V dobri uri smo dospeli na zaželjeni kraj. Pravijo, da je pri hoji navzgor najbolje dihati skozi nos, da se pljuča ne prehladijo. Bodisi da smo se deržali tega pravila, ali pa, da smo bili zatopljeni vsak v svoje misli, toliko vem, da smo bili prav redkobesedni in da sem bil sam zamišljen v one čase, ko je tu gori še bivala sv. Elizabeta. Že ko deček sem bral knjigo Mohorjeve družbe: „Križana usmiljenost“, pozneje sem v drugem letu samostanskega življenja prišel do izvirnika: „Das Leben der hl. Elisabeth“ od Albana Štoljca. Iz te izverstne knjige sem spoznal veliko sv. Elizabeto in ni čuda, da se je sedaj na tem potu v duši ponavljalo vse, kar sem negdaj bral o tem kraju. V duhu sem gledal sv. Elizabeto ko štiriletno deklico prihajati z Ogerske na Stražišče v sijaju in bliščobi, videl jo tu po gozdu sprehajati se z mladim Hermanom, nositi jo morebiti po ravno tem potu krulvbožcem v Ajzenah, pozneje ko vdovo jokaje odhajati z lastnega domovja pregnano in zapuščeno od vseh. Kaj vse je čutilo serce, kaj si predstavljala domišljija, tega pač ne morem popisati.

Prišli smo na Stražišče. Oglasimo se v gostilni. Tam smo dobili vstopnice in vodnika, precej postarnega že malo hromega moža protestantske vere. Preko lesenega mostu, ki veže cesto in vhod visoko nad globokim jarkom ob grajskem obzidju, smo

stopali mimo vojaške straže skozi mogočna vrata in terden obok na prostorno dvorišče. Vsaki trenutek sem pričakoval, da bom videl stanovanje sv. Elizabete, njeno opravo, njene stvari in vse. Varal sem se. Videl sem mnogo stvari, a malo spominikov na sv. Elizabeto. Pervo, kar nas je spominjalo nanjo, je pet slik iz najnovejših časov na steni nekega mostovža, v tako imenovani „Elizabetini galeriji“. Te slike predstavljajo poglavitne dogodke iz življenja Elizabetinega. Perva nam jo kaže ko štiriletno deklico ravnokar došlo na Stražišče. Na drugi vidimo čudež, ko-se je v njenem naročju kruh spremenil v lepe rože. Tretja slika predstavlja sv. Elizabeto v onem trenutku, ko je zvedela za smert dragega moža. Ker je prav na tem mestu zdihnila, kakor kaže nemški napis: „Prešlo je, prešlo! Svet je za me mertev! O moj Gospod in Bog, tolaži me!“ ter ravno na tem prostoru, kakor pravijo, padla potem v omedlevico, ima ta slika res na tem kraju svoje najprimerniše mesto. Na četerti sliki vidimo sv. Elizabeto, kako odhaja sè Stražišča v pregnanstvo. Malo Gertrudo ima zavito v plašč, najmlajšo hčerko derži v naročju, Herman, njen sinček, gre za njo, starejša hčerka pa nekako nevstrašeno pred njo koraka. Žalost in skerb se bere vbogi materi na obrazu. Zadnja slika naposled predočuje smert sv. Elizabete v Mariboru. Obraz njen se blišči, nebeški mir odseva ž njega, oni mir, keterega daje čisto serce. Mej temi podobami je razverščenih sedem kolobarjev, v katerih so naslikana sedmera telesna dobra dela, v katerih se je sv. Elizabeta posebno odlikovala. Še enkrat sem se ozerl po tistem prostoru in poljubil v duhu mesto, kjer se je vboga, mlada grofica zgrudila na tla; potem smo šli dalje v drugi prostor. Videli smo pridižnico, raz katero je govoril Luter — o, da bi nikedar ne bil! —, meč Gustaf Adoljfa, ki je sekal rane mnogim nedolžnim; opazovali smo dvorano, kjer so, kakor pripoveduje stara nemška pesem, pred več stoletji tekmovali imenitni pesniki Heinrich von Ofterdingen, Walter von der Vogelweide, Wolfram in Klingsor; ogledali smo dvorano deželnih grofov, razne prostore za veselice, igre in druge namene. Zgovorni vodnik, ki so mu tekle že sto in stokrat ponovljene besede, kakor bi jih bil pobiral z vretena, naju pelje v prostorno orožnico. To vam je velika dvorana polna vojaške oprave, največ iz 16. stoletja. Visoko pod stropom visijo od krogelj prestreljene zastave; tukaj so nerodne, težke, puške, tam dolgi meči, drugje zopet oklepi in enake stvari. Vredno je vse to ogledati v zgodovinskem pa tudi v moraljnem oziru. Tu se

leško učiš, kako izumljiva in sebična je lastna ljubezen. Vse mogoče so izumili starodavni vitezi, da so zavarovali sami sebe, pa tudi vse, da bi škodovali bližnjemu in pobili nasprotnika. Koliker manj zaupajo narodi in države na Boga, toliko več in močnejšega orožja potrebujejo, da morejo vzdržavati svoj hvaljen, z bajoneti in puškami oborožen mir.

Težka železna vrata velike orožnice se zopet odpro, izstopimo in zopet smo bili na dvorišču. Kam sedaj? Mislil sem na izbe sv. Elizabete, toda vodnik koraka preko dvorišča k nekemu manjšemu poslopju v obzidju, ki ga imenujejo „viteška hiša.“ Skozi vrata v tako velikem gradu nenavadno ozka stopimo v malo vežo. Na stenah je polno Lutrovih izrekov. Polagoma se pomikamo po tesnih stopnjicah v prvo nadstropje. Že zopet polno Lutrovih izrekov nad vsakimi vratmi. Pa ne da bi bilo to Lutrovo stanovanje?! Ko preberemo poveršno tiste napise, odpre vodnik eno izbo. „Tu je stanovanje veleučnega doktorja Martina Lutra, reformatorja“, začne vstopivši notri razlagati goreče in s posebno vneto besedo ter pokaže na steni nasproti vrat dopersno podobo Lutrovo, moža z debelo glavo in širokih pleč; na straneh pa visite podobi očeta njegovega in matere. Ker je to Lutrovo podobo slikal prijatelj njegov v onih časih, ko je Luter še živel, mora biti precej natančna in obraz raje lepši ko gerši. Ali odkritoserčno povem, da mi Luter, če je bil v resnici tak, kakeršnega kaže slika, prav nič ne dopade. Niti ene plemenite poteze razumnega moža ni najti na nji. — Pod sliko visi v okvirju eno Lutrovih lastnoročnih pisem, na tleh spodaj pa stoji miza, pri kateri je sedel Luter v domači hiši še ko dijak. Sperva je na tem mestu stala miza, na kateri je pisal, prestavljal in kvaril sv. pismo tistih deset mesecev, ko je bival v tej celici; ker so pa to njegovi častivci in priverženci pridno obrezovali ter slednjič vso obrezali in zrezali in v malih koščekih ko dragocene spominike znesli na svoje domove, nadomestili so tisto mizo s to sedanjo. Na tej mizi leži ena prvih Luterovih izdaj sv. pisma v stekleni omarici, pod mizo pa vidiš veliko herbtno kost živali mamuta, nanjo je Luter pri pisanju vpiral noge. Nekolika od mize na desno se vidi zid v neravnih čertah do kamenja opraskan kakega pol metra na široko in približno enako visoko. Lutru se je bil namreč prikazal hudič, in v strahu in jezi je zgrabil tintnik in ga vergel v steno na tisto stran, kjer je videl hudobnega duha in kjer se zdaj vidi tisti opraskan zid. To je torej znani Lutrov „tintni ma-

-dež“. Pa od tinte že davno ni sledu, ker so protestantje zid, pozneje večkrat na novo ometan, vselej spet opraskali in male koščke tistega ometa znosili domov ko dragocen spomin na svojega reformatorja. Takoj poleg tintnega madeža stoji v kotu stara, pred nekaj časom iz razvalin skopana in novič postavljena holandska peč, ki se je nesrečni Luter menda pri nji grel v merzlih dneh in kupal svoje veliko sovraštvo do papeža in rimske cerkve ¹⁾.

Mej pečjo in vrati pa stoji ob desni steni od vrat velika postelja. Sodi se, da je Luter v gradu Glajhen (Gleichen) menda enkrat na nji spal. Kljubu te negotovosti so jo protestantje začeli obrezovati kaker mizo in jo nositi domov ko ostanke. Sedaj je obita s kositarjem, ter tako zavarovana pred ostrim nožem ²⁾. Verhu tega se vidi tam tudi bojna oprava, ki jo je nosil Luter ko vitez Jurij, dalje slika Melanhtona in skrinja, kjer hranijo perve izdaje Lutrovega prevoda sv. pisma ter neketere druge malenkosti. — Razgled iz te izbe je zelo krasen.

Morebiti se komu izmej dragih bravcev čudno zdi, zakaj Lutrovo izbo tako natančno opisujem. Storil sem to zato, da vidite kako lahko mi očitanje protestantov o nesterpnosti kat. cerkve proti njim nanje same zavernemo. Ti ljudje očitajo katoličanom, da je naše češčenje ostankov svetnikov malikovavstvo; tu pa vidite, kako drago je protestantom, kar jih spominja njih nikaker ne svetega reformatorja. Sè vso častjo in skerbjo varujejo njegovo

¹⁾ Kako zelo je ta ošabni menih sovražil rimsko cerkev in papeža, je pokazal pri vsaki priliki. V nekem pismu od 15. maja 1521 pripoveduje, kako je šel dva dni na lov, imel tam bogoslovne misli ter rešil mlademu zajčku življenje s tem, da ga je zavil v svojo suktnjo. „Toda“, piše dalje, „ko smo šli naprej, so psi zavohali ubogo stvarco, se zaletavali vanjo in jo nadlegovali tako, da sem jo našel popolnoma mrtvo“. Potem pristavlja: „Taka je besnost satanova in papeževa“... Tu se vidi, kako je vedno in povsod porabil vse samo da je zaničeval papeža. Današnji nasprotniki rimske cerkve niso od njega nič boljši. Ošabni učenci oš bnega učenika ravnajo prav kaker on. (Führer auf der Wartburg mit Angabe hist. Begebh.)

²⁾ Luter je imel s hudobnim duhom mnogo opraviti, še več je pa terpel od svoje omadeževane, pekoče vesti. Slišal sem že večkrat in, če se ne motim, sem tudibral, da se je nazadnje v obupnosti obesil pri postelji. Sperva se mi je malo čudno zdelo, kako bi se mogel pri postelji obesiti; sedaj se mi to ne zdi več nemogoče. Če je bila postelja tega nesrečnega človeka taka, kakeršna je ta na Stražišču, bi bil popolnoma lahko izveršil grozno dejanje. Končnice postelji imajo namreč na vsaki strani nad ležiščem visoke drogove, tako da se nad njimi lahko čez celo posteljo razprostre streha. Višina znaša od tal do verha gotovo dva metra in močno je tudi vse tolikanj, da nosi lahko še debelejšega moža, ko je bil Luter!

desetmesečno stanovanje, pismo, katero je pisala njegova roka, njegovo podobo, peč iz njegove dobe, mizo, pri kateri je sedel in še celo posteljo, o kateri se dvoji, je li kedaj ležal na nji ali ne. Še več! Sveta jim je tudi kost, ki je na njo opiral noge in že večkrat prenovljen omet tintnega madeža so iz spoštovanja do njega znosili domov ko dragocene ostanke. Nam je dovoljeno in zapovedano častiti ostanke svetnikov, pa nam to vedno očitajo; njim po Lutrovem nauku pa ni dovoljeno, in vendar tako častijo Lutrove ostanke. Kje je malikovanje, kje doslednost, kedo je nesterpen? Iz povedanega pa tudi lahko spoznamo, kako opravičen je nauk o češčenju ostankov svetnikov, ker ga serce samo zahteva še celo pri tistih, katerim je prepovedano, in to do oseb, ki je znano o njih, da so bile vse prej ko svete, pa njim vendar za svete veljajo.

Ko je vodnik z največo gorečnostjo razkazal stvari „visokoučenega, junaškega, pogumnega“ doktorja Martina Lutra (tako je vedno nazival meniha odpadnika) ter prideval svoje opazke, sem ga prosil, naj vendar enkrat že pokaže tudi stanovanje sv. Elizabete. Ali on na to pove, koliko sva mu dolžna, pelje naju po stopnjicah doli in izroči spodaj v veži drugemu mlajšem možu z besedami: „Ta gospod tu vama bo pokazal, koliker se more videti od Elizabete Svete“. On odide svojo pot, midva pa greva za novim vodnikom preko dvorišča zopet nazaj v znano „Elizabetino galerijo“; o d t o d naju pelje mož v k a p e l i c o, kjer obhajajo sedaj protestanti štirikrat na leto svojo „službo božjo“. Dan se je že nagibal, električna luč je bila nekaj pokvarjena, da ni dajala svetlobe, v mraku sem ogledoval novi krasni mozaik po stropu in stenah, staro podobo Matere božje z detetom Jezusom v naročju, prenovljene slike sv. ap. Petra in Pavla, lepe izrezke ob oknih in druge okraske. Toda lepa, bogato okrašena kepelica ni več tista, kaker je bila za časa sv. Elizabete. Na njo spominjate le dve stvari, njena omara in košček preproge. Omara, ki je prav dobro ohranjena, stoji pri vratih. Podobna je omaram po naših kuhinjah in vežah, le da je iz terdega lesa. V nji je hranila usmiljena Elizabeta kruh in drugi živež za svoje ljubljene vbožce. Na drugi strani vrat stoji skrinja iz časov sv. Elizabete, o kateri pa ni gotovo, je li bila njena ali ne. Ko nama je pokazal prijazen vodnik še mali kos preproge, katero je sv. Elizabeta sama tekála, smo bili gotovi sè vsem. Njenega negdanjega stanovanja ni mogoče videti, ker prebivajo v njem ljudje, menda grajska gospoda in zato tujcu vstop ni dovoljen.

Poslovala sva se in odšla z najinim mladim kažipotom, z dečkom iz Ajzenaha, po hribu navzdol zopet v mesto. Molče in nemo smo korakali skorej celo pot. Malo pod gradom naju opozori deček na studenec sv. Elizabete, ki ga je dala ona napraviti ko je blizu tukaj postavila bolnišnico, v katero je tako rada zahajala bolnikom streč in jih tolažit. Pod hribom nama pa kaže mesto, kjer je stal svinjak, v katerem je prenočevala v oni merzli noči, ko je bila pregnana sè Stražišča in zapuščena celo od tistih, katerim je malo dni poprej še dobrote skazovala. Zatopljena v otožne misli sva stopala v mestu mimo velikega Lutrovega spominika, v župnišču sva se še malo okrepčala, vzela vsaki svoj kovčég in dežnik ter se s kolodvora odpeljala proti prijazni Bavarski.

Serce na Stražišču ni našlo, česar je iskalo. Da bi bili tu katoliški prebivavci, gotovo bi že davno stala na visokem gori veličastna cerkev posvečena sveti Elizabeti in tisoči pobožnih njenih častivcev bi romali tja leto za letom. Ali ker je večinoma vse v rokah protestantov, ki ravno tu rimsko-katoliško cerkev iz dna duše sovražijo, je spomin na sv. Elizabeto ne rečem zbrisan, vendar pa zelo otemujen. Slavijo jo sicer ko dobro deželno grofico, ponosni so nanjo, imennjejo jo proti svoji navadi „sveto“, ali glavno vlogo igra na tem krasnem od sv. Elizabete posvečenem kraju te Luter. Elizabeta in Luter — o koliko nasprotje! Ta ošaben in derzen, cna ponižna in pohlevna, Elizabeta je v svojem usmiljenju svoji in ljubezni delala dobro, Luter pa v svojem sovraštvu in svoji prevzetnosti hudo.

O kako gerd in pogubonosen greh je napuh, ki je Lutra tako daleč zapeljal; kako lepa je pa sv. ponižnost, ki je sv. Elizabeto v nebesa povzdignila! Posnemajmo to, da z onim ne pademo.

(Dalje prih.).

D o s t a v e k. — Nemška dežela Turingija, tako sloveča po sv. Elizabeti, obsega dandanašnji osem majhinih deržavic, ki so seveda vse pod nemškim cesarjem, pa imajo vendar tudi svoje domače gospodarje. Največa mej njimi je velika vojvodina Sachsen-Weimar-Eisenach z glavnima mestoma Weimar in Eisenach. Poslednje šteje okoli 20 tisoč prebivavcev in je znamenito ko fabriško mesto, posebno sloveče pa po bližnji Wartburgi.

Spomini na moje romanje v Sv. Deželu.*)

(P. E. P.)

3. V K a i r i.

(Dalje.)

Prehodili smo v muzeju hodnik za hodnikom, stermeli smo nad dragocenimi starinami, natančno ogledati pa vsega seveda nismo mogli, zato bi bilo treba več mesecev ne pa štiri ure, kakor smo jih rabili v to mi. Bilo je blizu poldne, ko smo se vračali v samostan. Nekaj časa smo se zopet vozili, nekaj smo pa peš hodili. Kolikerkrat pa sem šel po kakih ulicah, vselej sem zapazil nekaj novega. Ko gremo proti domu, slišimo od daleč silen vrišč in šum, ki je bolj in bolj naraščal. Začuden poprašam p. Luko, kaj da je to, in ta mi pove, da bomo srečali pogreb. In res, kmalu pridejo do nas, cela versta ljudi, po dva in dva v ozkih ulicah, po več skupaj pa v širokih, vsi mermrajo, vsi zdihujejo, sleherni pa, kedor jih sreča, mermra in moli ž njimi. Merliča nosijo poger-njenega brez kerste na parah, za katerimi gredo ženske, ki so menda najete, da glasneje žalujejo in jokajo. Večkrat stopi kedo k param in jih pomaga nesti nekaj časa, storil je po izlamski veri dobro delo. —

Takoj po obedu smo se zopet odpravili na pot in sicer v Staro Kairo, kjer je stara koptovska cerkev Matere Božje. Pravijo, da je ta cerkev na tistem kraju, kjer je bivala nekedaj sv. družina. Zopet smo sedli v električno železnico in peljali se tje, do Stare Kaire, potem pa korakali po ozkih ulicah gori in dolu. K sreči v Egiptu malo kedaj dežuje, blata bi bilo po teh ulicah gotovo do kolen! — Iz vsake hiše je priletel kak zamazan otrok, tekkel za nami in na vse gerlo klical „bakšiš“. To besedo smo slišali na jutrovem gotovo vsak dan tisoč in tisočkrat. Bakšiš pomeni toliko kakor milodar. Otrok steguje na cesti svoje roke proti tebi in kliče „bakšiš“, slepec ali gobavec vpije „bakšiš“, ako izstopiš iz voza ali čolna, boš zopet slišal „bakšiš“, ako ti kedo kaj pove in pokaže, bodi prepričan, da boš slišal večkrat „bakšiš, bakšiš“. — Treba je bilo lezti skozi nizke temne veže, da smo prišli do jako stare, toda silno priproste in vbožne kop-

*) V predzadnjem zvezku na str. 246 naj se popravi v 11. versti od zgoraj „okoli leta 300 po Kr.“ namestu 400.

tovske cerkve, ketera je zidana, kaker skoraj vse gerške cerkve. Stari ne ravno lepi stebri jo dele v tri ladje; verhu tega je razdeljena še z leseno mrežo v razne oddelke. Ta mreža je stara, toda lepo, da, umetno delana. V svoji radovednosti sem hotel tudi za ograjo, toda deklica, ki nam je cerkev odperla, se mi je vperla ze vso silo. V sredi cerkve je vhod v podzemeljsko cerkev ali kripto, kjer je po starem izročilu stanovanje sv. Družine. Solze silijo človeku v oči, ako premisli, da je živela v tih majhnih, ozkih in zadublih prostorih sv. Družina. Da je ta prostor zdaj pod zemljo, se da razlagati s tem, da se je cerkev večkrat prezidavala in da so egiptovska tla vsled Nilovega blata vedno višja in višja. Seveda ni zgodovinsko dognano, da je sv. Družina res tukaj prebivala, vender pa je treba premisliti, da se ohranjujejo sporočila na Jutrovem jako natančno. Sv. cerkev je podelila — akoravno je ta cerkev v rokah nezedinjenih koptov, popoluoma odpustek vernim, ki jo obiščejo v ta namen. Ko smo odhajali, je pa dekle, ki nam je cerkev pokazalo, kar pomolilo krožnik ter zahtevalo običajni bakšiš, keterega smo ji tudi radi dali. Zato pa dekle ni bilo hvaležno; saj je — ako že sploh človeško serce — zlasti serce jutrovca nenasitljivo!

Egipt je res zakladnica starodavnih imenitnih reči, katerih vedno več in več izkopljejo neumorni preiskovavci starin. Čudo vseh čud egiptovskih pa so ter ostanejo venderle piramide. Kaj pa so piramide! — Rad pripoznam, ljubi bravec, da sem dolgo časa mislil, kako bi ti mogel jasno odgovoriti na to vprašanje, ker je težko popisati piramido. Piramide so umetno sestavljeni velikanski hribi, so najstarejše, najčudovitiše silno visoke stavbe, ketere arabei harans imenujejo. Piramid je v Egiptu več, največe in naj bolj znane pa so te, ki stoje blizu Gize, dve uri hoda od Kaire. Najlože si mislite piramido kot dokaj sterm, na štirih straneh obsekan in obdelan grič in sicer je največja Keopsova 137 m. visoka, spodaj pa na vsaki strani 230 m. široka. Že v starih časih so pripovedovali čudovite reči o teh velikanskih zgradbah. Preračunilo se je, da je moralo Keopsovo piramido, ki je največa, 20 let 100.000 oseb pridno delati! —

Ko smo ogledali v Stari Kairi svetišče Matere Božje, smo šli tudi mi k piramidam. Pot do njih je jako lepa, saj vodi do piramid električna železnica, poleg ketere je zasajen lep drevored. Med vožnjo k piramidam sem se spomnil velikega Napoleona, ki je tam 21. julija 1798, tako kratko in vender tako pomenljivo

nagovoril svoje vojake z besedami: „Vojaki, 4000 let gleda s teh piramid na vas!“ Tri piramide stoje tukaj ena poleg druge. Pervo, največo je sezidal kralj Keops, drugo Hefren, tretjo kralj Menkera. Navadno se misli, da so zidali tem večje piramide, čim delj je živel kralj, ki je vselej sam pričel z orjaškim delom ob začetku svojega vladanja. Iz perva si je dal napraviti grob, na okrog obložen in zavarovan s kamenjem v podobi piramide, drugo leto si je dal obložiti piramido vkrog in vkrog in tako vsako leto, dokler ni prišla in zrastle do obsežnosti, katero zdaj na njih občudujemo. Drugi zopet dvojijo o tem. Naj si bo že kaker si hoče; gotovo je, da so piramide tlaka, tlačansko delo celega naroda. Koliko potu vbogega terpečega ljudstva je močilo to kamenje! Stotine in stotine ljudi je moralo pri tako težkih delih zgubiti zdravje, prezgodaj leči v zemljo, v pesek okoli piramid, namenjenih mertvim kraljem! — To je — rekel bi — senčna stran teh stavb, ketere pa imajo tudi svojo sončno stran.

Piramid namreč prav za prav niso zidali za mertve, saj merličev egipčani niso imenovali mertve, mariveč žive, ker so bili prepričani, da človek tudi po smerti še živi. Piramide so torej v velikanski kamen zapisana verska resnica, ketera je ydolbena tudi v serce vsacega človeka, „verujem v vstajenje mesa in večno življenje!“ — Kaker naši zvoniki tako kličejo tudi one: „Kvišku serca — sursum corda!“

Blizu piramid je še drugi velikanski starodaven spominik — sfinga. Sfingo so imenovali stari Gerki bitje, ki bi imelo levovo telo in človeško glavo. Ta spominik, izdelan iz enega samega kamena, je 20 metrov visok. Ker je pa veter okrog nanesel peska, se dobro vidi le glava. Cela sfinga — („abu l' hof“ tako jo imenujejo arabci, to je po naše: „oče strahu“) — meri 50 m, obraz ima 4 m širok, uho dolgo 1'37 m. Egipčani so družili v sfingi podobo leva s podobo človeka. Lev pomeni moč, človek pa razum in modrost. Sv. Klemen Aleksandrijski pravi, da so hoteli egipčani s to velikansko podobo povedati lepo zapoved: „Boga se boj, ob jednem ga pa tudi ljubi!“ Ljubi ga, ker je neskončno moder in dobrotljiv, boj se ga, ker je neskončno mogočen in pravičen. — V onih starodavnih časih, ko so delali to sfingo, ki je še starejša od piramid, se ljudje še niso derznili v zgolj človeški podobi predstavljati si božanstva; zato so vzeli od človeške podobe naj zlahtniše, naj duhovitiše, obraz, in so to združili s

podobo moči, z levom. Stari kraljevi grobovi in sfinga — podoba božanstva — so torej lepi spominiki vere in upanja!

Blizu sfinge, rekel bi, pod njo je lep, še dobro ohranjen tempelj iz erdečega granita, vhod vanj je pa iz marmorja.

Ne daleč od piramid in sfinge stoje velikanska toda temu kraju malo primerna poslopja — hoteli, ki niso tu le za obiskovavce piramid, mariveč tukaj je tudi zdravilišče. Suhi zrak puščave kaj dobro de na pljučih bolnim. Hoteli so napolnjeni s takimi bolniki, ki se tukaj v puščavi kaj dobro počutijo. Bolehavi rod dvajsetega stoletja se zdravi na pokopališču starih faraonov! —

Mračilo se je že, toda k piramidam so vedno še prihajali ljudje; nam pa je bilo treba misliti na to, da se vernemo v samostan. Domov grede nisem govoril mnogo, gledal sem nazaj na piramide, ki so proti večeru prav posebno veličastne, in stari davno minoli časi so mi stopili živo pred oči. Spominiki preteklosti, ali vas vidim še kedaj?

Iz krajev miru smo kmalu prišli zopet na veličanski Nilov most. Kakešna sprememba! Tamkaj stavbe starodavnih časov, tukaj pa ropot v toliki meri, da se človeku skoraj v glavi zaverti. Komaj sem se ognil in priderdralo je po versti čez 40 lepih kočij ena za drugo. Mislil sem, da je to nekaj posebnega; spremljevalec p. Luka pa me pouči, da je to nekaj vsakedanjega.

Zjutraj, dne 29. januarija, smo šli na kolodvor, ter se vsedli na vlak, ki pelje v Gornji Egipt. Peljali smo se do postaje Bedrašen. Ko izstopimo nas obkoli cela druhal kričečih arabcev; vsak nam ponuja osla v vseh mogočih jezikih. Ti ljudje znajo laško, francosko, špansko, angleško in nemško hvaliti svoje osle, družega seveda ne znajo. Ako ga vprašaš kaj družega, te bo debelo pogledal in pokazal ti smeja se svoje lepe bele zobe. Ne vem, kedo izmed nas bi bil imel tako posebno germansko vnanjost, da so le v nemščini nas kratkočasili z odlomki tikajočimi se oslov in njih verlin, pa nas tudi silno počastili, ker so nas nagovarjali s prikupljivo besedo „baron“. Vender je pa imel pisavec tih verstic berzkone naj manj baronsko podobo, ker je bil vedno le „kleiner Baron“ mali baron, mej tem ko so bili drugi veliki baroni. O, te blažene ure, ko sem se na herbtu arabskega osla mogočno zibal ko sicer mali baron, baron pa vender le! — Vodnik naš p. Luka je mej tem kričanjem ostal popolnoma miren in hladnokerven; dobro je namreč vedel, da zahtevajo zviti arabci visoke cene, katerih pa nismo nameravali

plačati, akoravno so nam milostljivo naklonili celo plemstvo. Slednjič se naredimo, kaker bi hoteli peš odriniti. Tedaj pa s cenami kar za polovico odnehajo. Pogodba je sklenjena in sè smehom zasedemo vsak svojega osla. Komaj pa dobro sedimo, oderuhi vnovič poskočijo s cenami in šele, ko se zopet odpravljamo, kaker bi hoteli peš iti, se premislijo. Gorje človeku, ki se takim ljudem vda! Daj jim, koliker zahtevajo, zahtevali bodo vedno še več. — Ko se dobro ogledam ko barona na oslu, sem se glasno zasmel; pa ko zapazim, da se nihče za to ne zmeni, se hladnokervno izročim svojemu muhastemu, sicer še zadosti krotkemu, toda silno lenemu dolgoušču, ki je enakomerno stopal po slavni zemlji, ki pokriva starodavno mesto Memfis, glavno mesto starega kraljestva. Sezidal je to mesto kralj Menes ali Mena okoli leta 3000 pred Kr. Stari spominiki imenujejo to mesto „Men-nefer“ t. j. mesto dobrega ali kaker je Plutarh prestavil *ἄφροσ ἀγαθῶν* — loka dobrega. To slavno mesto je bilo pol dne hoda dolgo, imelo je krasne palače in templje bleščeče se v sijaju afrikanskega sonca. Zdaj pa mah in trava pokrivata nekedanjo lepoto in blišč. Spolnile so se nad tem mestom besede preroka Jeremije (46, 19): „Memfis bo puščava in zapuščena in ne bo za prebivanje“. Ko jasen dokaz minljivosti vsega posvetnega ležita tukaj na tleh dva velikanska po 10 m. dolga kipa kralja Ramzesa II, ki je 66 let vladal Egipt in silno tlačil jude, kateri so potem pod njegovim pervim ali drugim naslednikom pod Mojzesovim vodstvom izešli iz Egipta. Drugih razvalin ni, deloma so pokopane pod zemljo, deloma pa so prenesene v Kairo, kjer zdaj kot stebri krase mošeje in druge palače. Mesto Memfis je zginilo, ni ga več, še pa se vidi mesto mrtvih menfiščanov, in to smo hoteli ogledati.

Jahaje smo srečevali karavane arabcev in beduinov, prostih sinov puščave, in nihče nam ni žalega storil. Pot je dolga, treba je bilo jahati skoraj tri ure. Brez težave koraka puščavskega peska vajeni osel naprej, že se vidijo v prozornem puščavskem prahu prav blizu Saharske piramide, toda le vidijo se blizu, v resnici so pa še daleč. Treba je bilo jahati in jahati po pesku, v keterega so beržkone nekedarj zakopavali memfiške merliče. Tudi grobove mogočnih so viharji s peskom zakrili, le ponosne piramide, kraljevski grobovi, so ostali. Slednjič pridemo venderle do 60 m. visoke stopnjične piramide, ki se za to tako imenuje, ker je tako sestavljena, da se pride na nje verh, kaker po stopnjicah, ketere so pa seveda silno visoke. Poleg nje so tri

„mastabe“, to so sezidane hiše, ki so služile za družinske rakve. Sedaj so videti, kakor bi bile pod zemljo. Ne vem pa, ali so bile prvotno pod zemljo, ali pa so stoletja na nje navalila toliko peska, da so zdaj pod zemljo. Te mastabe imajo po več izbá, ketere so vse popisane se skrivnostno egipčansko pisavo v podobah, s „hieroglifi“, kakor se imenuje ta pisava; po stenah pa so naslikani in v kamen izklesani tudi celi dogodki.

Naj čudovitiše pa je pokopališče, ali mavzolej, bikov. Apis, to je črni bik z belo liso na čelu, je bila bogu Pta sveta žival. Apisa ni bilo lahko dobiti. Ako so ga pa dobili, so ga skoraj po božje častili, dobro mu stregli in skerbno ga pitali. Ako je tak bik poginil, so za njim silno žalovali, dragoceno ga mazlili, in ga slovesno pokopali v tem podzemeljskem pokopališču, ki obstoji iz 360 m. dolgih hodnikov, v katerih je silno vroče. Naštel sem 24 rakev izklesanih iz enega samega kamena. Vsaka rakev je prilično 4 m. dolga, 2 $\frac{1}{2}$ široka in 3 $\frac{1}{2}$ visoka, ter tehta 130.000 centov. Koliko truda in potrate za nespametno, surovo žival! Kako globoko je bilo padlo paganstvo! Zlasti glede tega veljajo lepe besede sv. Pavla: „Modre so se imenovali, in so neumni bili in spremenili veličastvo neminljivega Boga v podobo minljivega človeka in ptičev in čveteronogatih in lazečih živali“. (Rimlj. 1, 22. 23).

Ko smo vse, koliker mogoče, ogledali, smo obedovali, kar smo vzeli seboj iz Kaire. Kako je teknilo priprosto kosilo v puščavi! Milo so nas ogledovali priganjači naših oslov; smilil se mi je zlasti mojega osla priganjač, dobri mož Mustafa, ki me je celo pot častil z besedami „guter Baron“ in hotel sem mu res biti dober; saj sem vedel, da se je spehal po poti, po kateri je tekel za menoj! Vzamem nekaj svinjine in ponudim mu, pa kako se začudim, ko vidim, da je ne mara; zmajal je z glavo, ter dejal, da to ni dobro za arabea. Ravno tako je naredil, ko sem mu ponudil vina. Vino in svinjino je Mohamed prepovedal svojim vernikom. Ko mu ponudim kruha, pa ga hlastno takoj pojé. Lačen, spehan in žejen se priprosti arabec vendar zderži prepovedanih reči. Kako osramoti tak krivoverec marisketerega kristjana, ki lehkomišelnó brez vzroka prestopa postno zapoved! Koliko lažje bo na sodnji dan temu preprostemu sinu puščave, kakor pa tistim olikanim kristjanom, ki jim ni mar ne za božje, ne za cerkvene zapovedi!

(Dalje prih.).

Življenje sv. Frančiška,

pisano od treh njegovih tovarišev, kateri so nekedaj
ž njim občevali.

VII. POGlavJE.

O velikem trudu, ki ga je imel pri popravljanju cerkve sv. Damijana, in kako je začel premagovati samega sebe s tem, da je hodil prosit miloščino.

Znebiti se torej vsega posvetnega misli služabnik božji Frančišek le na božjo pravico ter se, zaničevaje svoje prejšnje življenje, na vse načine, kaker more, posveti božji službi. Z veseljem in gorečnostjo se verne h cerkvi sv. Damijana; tam si naredi nekako puščavniško obleko; duhovnika tiste cerkve pa je potolažil prav s tistimi besedami, ki je bil ž njimi škof potolažil njega. Potem je vstal in šel v mesto ter začel kaker opojen od duha po terjih in ulicah Boga hvaliti. In ko je doveršil to hvalo Gospodovo, je začel nabirati kamenje za popravljanje omenjene cerkve. „Kedor mi bo dal en kamen“, je dejal, „bo prejel eno plačilo, gdor mi bo dal dva, bo prejel dve plačili, in gdor tri, bo tudi toliko plačil prejel“. Tako je govoril še mnogo takih preprostih besed v gorečnosti duha, ker preprost in neveden od Boga izvoljen ni maral za učene besede človeške modrosti; ampak se je v vsem skazaval preprostega. Mnogi pa so ga zasmehovali, ker so mislili, da se mu je zmešalo; drugim se je milo storilo, da so bili ginjeni do solz, ko so videli, kakó je od tolike prešernosti in posvetne ničemernosti tako hitro došel do polnosti božje ljubezni. Ali on je zasramovanje zaničeval ter zmirom v gorečnosti duha Bogu hvalo dajal.

Dolgo in težavno bi bilo pripovedovati, koliko se je trudil pri gori imenovanem delu. On, ki je v očetovi hiši tako mehkotno živel, je zdaj na svojih ramah nosil kamenje ter se sploh v božji službi na mnogo načinov taral. Prej imenovani duhovnik pa, pre-mišljujoč njegov trud, da se je namreč tako čez svoje moči goreče dajal Bogu v službo, si je prizadeval, dasiravno je bil vbog, da bi se pripravilo zanj kaj posebnega za živež. Vedel je namreč, da je dobro živel mej svetom. Seveda, kaker je mož božji pozneje

sam dostikrat pripoznal, je vžival izbrane jedi in slaščice ter se zderžaval nasprotnih.

Ko je pa nekega dne opazil, kaj je duhovnik zanj pripravljaj, je rekel sam pri sebi: „Ali boš ti našel tega duhovnika, kamer koli pojdeš, ki ti bo skazaval toliko dobroto? To ni življenje človeka, katero si si hotel izvoliti, temuč kaker vbožec od hiše do hiše grede nosi v roki skledico in primoran od potrebe različne jedi v nji nabiraj; tako moraš prostovoljno živeti iz ljubezni do tistega, ki se je vbog rodil, ki je najvbožnejše živel na tem svetu in nag in vbog ostal na razpelu in bil v tujem grobu pokopan“.

Vstal je torej nekega dne in vzel skledico in šel v mesto prosit vbogajme od hiše do hiše. Ker je pa različne jedi deval v skledico, so se mnogi čudili, ki so vedeli, da je prej tako dobro živel, in so videli, da se je tako čudovito spremenil k tolíkemu zaničevanju samega sebe. Ko je pa hotel pojesti tiste razne jedi skupaj zmešane, se je zgrozil začetkoma, ker ni bil vajen ne le jesti, temuč tudi le pogledati kaj tacega. Naposled je premagal samega sebe ter začel jesti in zdelo se mu je, da mu tudi, ko je kako izbrano jed jedel, ni tako dišalo. Zato se je njegovo telo, dasiravno slabotno in poterto, okrepčalo, da je moglo veselo kar koli terdega in grenkega prenašati za Gospoda. Zahvalil se je torej Bogu, da mu je grenkobo spremenil v sladkost in ga mnogoverstno pokrepčal. Rekel je torej tistemu duhovniku, da mu zanaprej ni treba pripravljati kakih jedi, niti skerbeti, da bi se pripravljale.

Očeta njegovega pa je silno bolelo, ko ga je videl v toliki siročini; ker ga je namreč prej jako ljubil, se je sramoval in žalil nad njim tolikanj, ko je videl njegovo telo kaker premerlo od velikega zatiranja in mraza, da ga je preklinjal, kjer ga je videl. Mož božji pa si je glede na očetove kletve nekega vbozega in zaničevanega človeka vzel za očeta ter mu je rekel: „Pojdi z meno, ti bom dal od miloščine, ki se mi bo dala, in ko boš videl, da me moj oče preklinja in ti bom jaz rekel: „Blagoslovi me, oče!“ me boš prekrižal in blagoslovil namestu njega. „Tako je torej, ko ga je blagoslavljal tisti ubožec, mož božji rekel svojemu očetu: „Ali misliš, da mi Bog ne more dati očeta, ki me bo blagoslavljal nasproti tvojim kletvam?“ Verhu tega so mnogi, ki so ga zasmehovali, pa so videli, da je tako zasmehovan vse poterpežljivo prenašal, stermeli in silno se čudili.

Zgodilo se je pa v pozimskem času, ko je neko jutro orečeg molil pokrit z vbožnimi oblačili, da je eden njegovih bratov po

telesu blizu mimo šel in nekemu svojemu someščanu rekel za-smehovaje: „Reci Frančišku, naj ti vender proda en porcijon potú“. In slišavši to mož božji je poln zveličavnega veselja v gorečnosti duha odgovoril po francosko: „Jaz bom svojemu Gospodu drago prodal ta pôt“.

Ko se je pa neprenehoma trudil pri delu omenjene cerkve in je hotel, da bi bile v tisti cerkvi svetilnice vedno prižgane, je hodil po mestu olja prosit; pa ko je prišel do neke hiše in je videl tam ljudi zbrane k igranju, se je sramoval pred njimi miloščino prositi in vernil se je. Pa ko je prišel sam k sebi, se je odločil, da je grešil. In tekel je tja, kjer se je igralo, in spoznal pred vsemi pričujočimi svojo krivdo, da ga je bilo sram vbogaime prositi zaradi njih. In šel je v duhovni gorečnosti v tisto hišo in po francosko prosil olja iz ljubezni do Boga za svetilnice imenovane cerkve. Ko je bil pa pri imenovanem delu z drugimi delavci vred, je klical s visokim glasom v duhovnem veselju prebivavcem in mimo cerkve gredočim po francosko: „Pojdite,“ je dejal, „in pomagajte mi pri delu cerkve sv. Damijana, ki bo samostan gospê, katerih dobro ime in življenje bo v vesoljni cerkvi poveličevalo očeta našega nebeškega“.

Glej, kako je, preroškega duha poln, zares prihodne reči naprej povedal. To je namreč tisti sveti kraj, kjer se je po ravno tem blaženem Frančišku srečno začel slavni iz izverstni red vbozih gospê, svetih devic, katerih čudovito življenje in slavno vstanovo je svetega spomina gospod papež Gregorij IX, tedaj ostijski škof, s pooblaščenjem apostoljskega sedeža polniše poterdil. P. H. R.

Upanje srečne smerti.

Dragi tretjerednik! Kajne, srečne smerti si najbolj želiš. Ali kako pa moreš upati, da bo tvoja smert srečna? Kajpa, da to dobro veš; vender ti hočem nekaj povedati, ker te bo poterdilo v tvojem prepričanju, pa morda tudi spodbudilo, da boš še z večo gorečnostjo opravljal, kar si spoznal, da je v ta namen potrebno.

Ni davno, kar sem prišel po svojem poklicu k smertni postelji neke tretjerednice. Njena bolezen je vodenica. Da bi ozdravela, ne upa. Toda, meniš li, da godernja? O ne! „Rada umerjem“, mi je rekla, „saj upam na ljubega Boga in tolaži me, ker nisem slabo živela. Mej tjednom sem opravljala svoja dela; v nedeljo pa cerkve obiskovala po mestu ter se vdeleževala pobožnosti, dokler mi je dan minil. Na veselice nisem hodila“. . . .

Glej, dragi tretjerednik, kaj bo tudi tebe tolažilo v tvoji smertni bolezni. Ako boš izpolnjeval svoje dolžnosti in slabih priložnosti se varoval. Prostega časa ne moreš nikjer boljše preživeti, kaker v cerkvi pri Jezusu v presvetem Rešnem Telesu. P. M.

Priporočilo v molitev.

V pobožno molitev se priporočajo rajni udje 3. reda skupščine goriške: Terezija (Frančiška) Pahor iz Nove vasi, Marija (Paškala) Lukman iz Volč, kobiljeglavske: Magdalena (Antonija) Jerič iz Štanjela.

Dalje se priporočajo: naročnica „Cvetja“ Marija Malis in ujena mati Elizabeta Kavčič; Marija (Frančiška) za milost stanovitosti in da bi si mogla izbrati stan, ki bo po božji volji in duši v zveličanje; neka tretjerednica priporoča tri osebe, da bi se spreobrnile in vdale v voljo božjo; neka tretjerednica iz Celja priporoča svojo ljubljeno tovarišico, ki je zelo nevarno bolna, da bi ji mili Jezus podelil zdravje, če je njegova sveta volja; neka oseba iz Šk. priporoča sebe v dober namen in več drugih mladeničev in deklet, da bi se vpeljala Marijina družba, tretji red in družba vednega čiščenja presv. Rešnega Telesa; A. O. priporoča sebe za dar božjih čednosti, svojo sestro, ki je bolna od strašnega terganja, in domačo duhovnijo, da bi ljudje radi slušali svojega dušnega pastirja; neka tretjerednica se priporoča v neki poseben namen; neka oseba za dušni mir in milost stanovitosti, priporoča tudi svojega spovednika; neka oseba svojo družino; neka oseba, da bi se povernil mir v hišo in božji blagoslov.

Zahvalo za vslišano molitev

naznanjajo: tretjerednica N. F. iz Svetinuj za pomoč, ki jo je zadobila po opravljeni devetdnevnici, božji poti k Materi Milosti in plačanih svetih mašah v dušni žalosti in za ozdravljenje svojega spovednika; neka oseba iz Šk., zdaj v službi na gornjem Štajerskem, da je v večkratni sili dobila pomoč po prošnji sv. Antona in ko je obljubila naznaniti v „Cvetje“; tretjerednik J. B. za rešitev iz zelo hude dušne stiske po priprošnji Matere Božje in sv. Jožefa; A. P. prebl. D. Mariji za prečudno pomoč v skušnjavi zoper sveto čistost, sv. Jožefu, sv. Frančišku in sv. Antonu Padovanskemu za večkratno vslišanje pri boleznih domače živali; Josipina Lipar iz Boštanja ob Savi za pomoč v večkratni bolezni zadobljeno po D. Mariji in sv. Antonu, še posebno za ozdravljenje nevarno obolele hčerke Marijice; T.P. iz Ž., ki je padla s precej visokega trama in se poškodovala, da več dni ni bila za nobeno delo, pa je po devetdnevnici ozdravela.

da čuti neizmerena večina Slovenov, t. j. gotovo vsi Rusi in Poljaki v tisti „čistobi“ nekaj tujega, nekaj nemškega, in sklepati moramo torej, da je „l-ova čistost“ v slovenskih šolah potujčevanje slovenske izreke, da so gospodje profesorji, ki se spakujejo sè svojim „čistim l-om“ germanizatorji, ravno tako gospodje ljudski učitelji, in, nota bene! vse razne spoštovanja in časti vredne učiteljice, ki vtepljejo slovenskim otrokom to neslano neslovensko izreko v glavo, tudi one so s tem graje vredne germanizatorke. — Ali kaj naj rečemo še le o „l-ovi čistobi“ v cerkvi? Ali ne čutite v nji, gospodje, — abominationem desolationis stantem in loco sancto?

To nas torej uče veliki in mogočni bratje na severu, mislim, da črez in črez zadosti, da bi se moral predramiti, komer je naša slovenščina v resnici ljuba. Vender zaradi popolnosti pogledjmo še nekoliko mej brate na jugu, zlasti tiste, ki govore jezik, ki je naravnost otrok stare slovenščine sv. Cirilja in Metoda, Bolgare v Makedoniji. Kaker znano, je rajni dr. Vatroslav Oblak nalašč šel tjakaj, študirat narečja slovenskega ljudstva okoli Soluna in profesor Jagić je po njegovi smerti v „Sitzungsberichte der kais. Akademie der Wissenschaften in Wien“ izdal njegove „Macedonische Studien“. Oblak je preiskal, koliker mu je bilo pač mogoče, troje makedonskih narečji, namreč narečje velike vasi Suhó, kakih osem ur od Soluna proti severo-vshodu (na kartah je pisana le-ta vas v gerški obliki: „Sochos“ ali „Suchos“), dalje narečje severne okolice solunske v vaseh Novo selo, Grdabor, Bugarievo, Vatik in Vardarovce, naposled narečje vasi Galličnik, Klenje in Oboki v pokrajini Debra (na kartah „Dibra“) severno od Ohride. Kako je torej z glasom *l* v teh narečjih? Oblak razločuje čveteren: srednji *l* terdi guturaljni *l*, ki zveni pa nekoliko menj terdo ko v ruščini, *l*, ki je še menj terd, tako, da se bliža srednjemu *l*, in naposled mehki *l*. — Terdi *l* se govori na koncu in pred soglasniki, pa tudi še pred *a*, *o*, *u*; ali v poslednjem primeru je navadno, vsaj v narečju solunske okolice, menj terd, torej po Oblakovem pisanju: *l*. Vender Oblak v rabi svojih znamenj ni popolnoma dosleden, čemer se seveda ni čuditi pri tako drobnem razločevanju. Na str. 44 pravi: „*l* ist nur mittelhart, etwas gutturaler klingt es im Wortschlusse: in k a ž a *l* ist es härter als in p r e d e l a“. Nasproti na str. 48: „Das nur im geringen Grade harte *l* erscheint überall dort, wo es unmittelbar vor dunklen Vocalen stand, z. B. g l a v a, l o k a... Im Auslaute erscheint, wie bereits erwähnt, ein härteres *l* als im Inlaute, so dass zwischen k a ž a *l*, u r ũ ž i *l*, p e k o *l* und p l a n i n a, g l a v a ein kleiner Unterschied bezüglich des *l* besteht“. — Iz *l* more nastati srednji *l*; tako v suškem narečju pred naglašanim *o*, str. 47: „Gegenüber l o v e m mit *l* vor betontem *o* erscheint ein fast mittleres *l* vor unbetontem *o*: l o v i š“... Tudi *l* sonans je terdi guturaljni *l* („ist ein harter Laut, doch nicht in dem Grade wie das russ. *l*“, str. 40), vender tudi tu Oblak svojih znamenj ne rabi dosledno; tudi, kjer piše le *l* (dolga, volna, j a b o l k a) moramo brati, ako ne *l*, pa vsaj *l*: d o l g a, v o l n a, j a b o l k a; mogel je pa prejšti celo v *w*, kaker pri nas. Iz govora vasi Carevdor pri Resnu v severno zapadni Macedonji navaja Oblak oblike: d ò w k, s ò w z a, ž o w t e, s o w n c e. (Poslednja beseda je pa navadno, kjer se je *l* sonans z o *l* nadomestil,

v vaseh Oboki in Klenje, svoj *l* popolnoma zgubila, kakor pri nas in v ruščini: *sonce*.)

Iz vsega tega vidimo, da je bolgarščina, vsaj v Macedoniji, glede glasu *l* dandanašnji na tisti stopinji, kjer je bila naša slovenščina pred 300 leti. Tedaj je bil tudi pri nas terdi velarni ali guturaljni *l* ohranjen, in sicer terši in temnejši na koncu, menj teman pred samoglasniki *a, o, u*; pred *e* in *i* si morda smemo misliti srednji ali „čisti“ *l*, topljeni *l'* pa, kamer gre po zgodovinsko opravičeni etimologiji.

Da je bil *l* najtemnejši pred soglasniki in na koncu, nam priča naravnost Bohorič, ko piše na str. 26. svojih „Arcticae horulae“: „Ludi Ll Laban, Levi, Lia. Sed interdum crassè efferenda, quasi sit gemina, praesertim in fine, vt: débel, Crassus, &c.“ — Da se je pa nekedaj velarni *l* ali *l'* sploh govoril tudi pred *a, o, u*, to bi bilo, ako treba, lahko dokazati; pa treba je le poslušati, po mnogih krajih se govori še zdaj. Govore ga celo nekateri gospodje učitelji in sami ne vedo, govore ga tudi učenci, in učitelji jim nič ne branijo, da se le na koncu ne pregreše zoper „l-ovo čitost“. Torej v primerih, kjer vsi drugi Slovenci po naturnem nagnjenju *l* ali *l'* spreminjajo (ako ga sploh spreminjajo) v temnejši glas, tam ga morajo slovenski otroci spreminjati v jasniši! Narobe svet, o katerem piše prof. Baudouin de Courtenay v knjžici „Versuch einer Theorie phonetischer Alternationen, Strassburg, Trübner, 1895“, str. 63 id. tako-le:

„Als ein höchst seltenes Beispiel der Entstehung einer correlativischen oder psychophonetischen Alternation unter dem Einflusse des Bewusstseins und der Willkür auf die gesprochene Sprache habe ich mir folgenden Fall verzeichnet:

„Ich war nämlich selbst Zeuge, wie in einer slovenischen Volksschule in der Provinz Görz im Karstgebirge die Kinder vom Lehrer gezwungen wurden, nicht nur beim Lesen, sondern auch beim Erzählen das der localen Mundart (wie sonst fast allen slovenischen Mundarten) eigene consonantische *u* (*u*) im Wort- und Silbenauslaute, in Uebereinstimmung mit der Schrift durch *l* zu ersetzen, folglich *dal, bil, prósil...* anstatt *dau, biu, prósiu...* auszusprechen. Da aber in derselben Mundart im An- und Inlaute ein mit dem polnischen, russischen und litauischen gleichlautendes *l* existiert, welches *l* der Lehrer selbst aussprach und den Kindern auszusprechen erlaubte, so begann in der Schulsprache dieser Kinder eine correlativische Alternation *-l-||-l*, anst. der der Haussprache derselben Kinder eigenen Correlation *-l-||-u*, sich allmählich zu entwickeln, d. h. es entstan en Paare *data | dal, biła | bil, prosila | prosil, detała | detal. . anst. data | dag, biła | biy.*„

Selbstverständlich konnte eine auf eine so künstliche Weise eingempfte Correlation nur eine kurze Dauer haben und wich mit der Zeit der allgemeinherrschenden gewöhnlichen Correlation *-l-||-u*. Aber jemand, der nur diese Kinder gehört hätte und mit den Eigentümlichkeiten der localen Mundart nicht bekannt wäre, könnte daraus schliessen, dass eine solche Correlation in der gegebenen Ortschaft wirklich herrschte. Es lässt sich auch nicht läugnen, dass, wenn in einer Reihe von Generationen die Kinder von den Lehrern zu einer solchen Aussprache, *-l* anst. *-u* gezwungen wären, sich die Alternation *-l-||-l* endgiltig einwurzeln und historische Tatsache der Sprache werden könnte.“ —

Gotovo! marisketera zmota, marisketera neumnost je postala že „historische Tatsache“, tako more tudi ta postati. Odgovornosti za to ne bomo pripisovali tolikanj ljudskim učiteljem, ki so ali slabo podučeni ali prisiljeni, kolikor njihovim nadzornikom in profesorjem, ki bi imeli dolžnost dognano znanstveno resnico spredeti in vveljaviti. Terduo upamo, da se bo na Kranjskem zdaj to zgodilo; morda začne nato tudi drugod zmagovati „slovanstvo.“

(Dalje prih.)